

VAASAN HALLINTO-OIKEUS
Korsholmanpuistikko 43
PL 204, 65101 VAASA

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry

Viite: Vastaselityspyyntöne 7.12.2020

Asia: Vastaselitys Vaasan hallinto-oikeudelle koskien annettuja vastineita ja lausuntoa valituksista Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä 12.12.2019, nro 490/2019 (Apetit Suomi Oy:n Säskylän jätevedenpuhdistamon ympäristöluvassa määrätty selvitys purkupaikkavaihtoehdoista, Säskylä.)
Dnro 00081/20/5110

Muutoksenhakijoina asiassa:

- 1) Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri ry asiakumppaneineen
- 2) Irjanteen, Mullilan ja Huhdan osakaskunta asiakumppaneineen
- 3) Eurajoen Vesiensuojeluyhdistys ry

*Eurajoen vesiensuojeluyhdistys toistaa asiasta aikaisemmin sanomansa (Mielipide purkupuutkiselvitykseen **Liite 1 sekä** valitus ja sen täydennys Vaasan hallinto-oikeudelle AVI:n purkupuutkipäätöksestä).*

Vesiensuojeluyhdistys antaa vastaselityksen seuraaviin vastineisiin ja lausuntoon:

Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunto valituksista

AVI:n tulkinta muista kuin SWECO Oy:n esittämistä purkupuutkivaihtoehdoista

AVI antoi 12.12. 2019 asiassa ympäristönsuojelulain mukaisen päätöksen, jossa se oli jättänyt käsittelemättä kaikki muut kuin SWECO:n esittämät purkupaikkavaihtoehdot. Lausunnossaan AVI toistaa menettelytapansa. Se perustelee tulkintaansa Korkeimman hallinto-oikeuden vahvistamalla JVP-Eura Oy:n ympäristölupapäätöksen kohdalla:

”Luvan haltijan tulee toimittaa Etelä-Suomen aluehallintovirastolle yksin tai yhdessä Säskylän kunnan ja/tai JVP-Eura Oy:n kanssa 31.12.2017 mennessä selvitys jätevesien purkupaikkavaihtoehdoista sekä hakemus ympäristöluvan muuttamiseksi purkupaikan osalta. Selvityksessä tulee käsitellä **ainakin seuraavat** purkupaikkavaihtoehdot: Jätevesien **purkupaikan siirtäminen Kokemäenjokeen tai merialueelle Rauman edustalle**. Ympäristöluvan muutoshakemuksen tulee koskea yhtä esitettävää purkupaikkavaihtoehtoa. Muutoshakemuksen tulee sisältää ympäristönsuojeluasetuksen 8–12 §:ssä mainitut selvitykset soveltuvin osin.”

Vastaselitys:

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys toistaa valituksessaan esittämänsä:

”Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksessään pidättäytynyt käsittelemään pelkästään Sweco Oy:n JVP - purkupuutkiselvityksessä esittämät vaihtoehdot VE0, VE1, VE2 ja VE3. AVI on jättänyt huomioimatta Vesiensuojeluyhdistyksen mielipiteessään 24.01.2019 esittämät muut purkupuutkivaihtoehdot. Yhdistys katsoo, että tämä menettelytapa rikkoo Vesienhoitolain

(1299/2004) ja sen taustalla olevan EU:n vesipuidedirektiivin (2000/60/EY) periaatetta vesistön hyvän tilan saavuttamisesta”

Vesiensuojeluyhdistys esittää lausunnon vastaselityksenä seuraavaa:

Puhdistamoiden yhteinen selvitys jätevesien purkupaikkavaihtoehdoista tehtiin muutetulla aikataululla 19.1.2018 mennessä. Selvityksen pohjana oli SWECO Oy:n valitsemat ja esittämät neljä purkupaikkavaihtoehtoa (V0 – V3). Mielipiteessään purkupaikkavaihtoehdoista Vesiensuojeluyhdistys esitti, että muitakin kuin SWECO:n esittämiä vaihtoehtoja tulisi käsitellä ja esitti mielipiteessään omia vaihtoehtojaan (**Liite 1**). Lupakäsittelyssään AVI ei kuitenkaan ollut huomionnut muita esitettyjä purkupaikkavaihtoehtoja.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että AVI tulkitsee KHO:n vahvistamaa ympäristöluvan kohtaa jätevesien purkupuuttamisesta virheellisesti ja esitti valituksessaan vaihtoehtoja, joiden huomioimista edellyttävät Vesienhoitolaki (1299/2004) ja sen taustalla olevan EU:n vesipuidedirektiivi (2000/60/EY) ja sen soveltamispäätös (Weser -tuomio, C-461/13). Vesiensuojeluyhdistys esittää, että Vaasan hallinto-oikeus tutkii ainakin seuraavat purkupaikkavaihtoehdot.

- A) Puhdistamoiden jätevesien ohjaaminen siirtoviemäreitä pitkin eri purkupaikkoihin.***
- B) Käärnummen ja Apetit Oy:n puhdistamoiden jätevesien ohjaaminen uutta siirtoviemäriinjaa pitkin Loimijokeen (Loimijoen suistoon).***
- (UVE) Säskylän ja Apetit Oy:n jätevedet johdetaan puhdistamattomina Huittisten jätevedenpuhdistamolle.***

Vastineessaan myös Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualue puoltaa mahdollisuutta purkupaikkojen eriyttämisestä. Vesiensuojeluyhdistys yhtyy myös seuraaviin ympäristösuojeluyksikön vastineessaan esittämiin arvioihin: ”Yleisesti purkupaikkavaihtoehtojen tarkasteluissa on tarkasteltava pidempiaikaisempaa ja kestävämpää ratkaisua, jossa esim. jätevesiä puhdistetaan suuremmissa jätevedenpuhdistamossa.” ja ”Tarkasteluissa on varmistettava, että purkupaikkavaihtoehdoissa tarkastellaan sellaisia paikkoja, jossa laimenemisolosuhteet ovat hyvät ja ekologinen tila sellainen, että hyvä tila tai sen saavuttaminen ei jätevesien takia vaarannu.”

Aluehallintoviraston lausunto valituksista muuttaa lupapäätös määräaikaiseksi

AVI toteaa lausunnossaan: ”Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan asiassa ei ole ympäristönsuojelulain 87 §:n tarkoittamaa painavaa syytä, jonka perusteella lupapäätös olisi voitu määrätä olemaan voimassa määräajan.”

Vastaselitys:

Valituksessaan Vesiensuojeluyhdistys esittää, että ”Jos AVI:n päätös jää voimaan, Vesiensuojeluyhdistys esittää muutettavaksi sen voimassaoloa määräaikaiseksi seuraavalla tavalla: Purkupuuttien siirtoa pois Eurajoesta tulee arvioida uudelleen 1.1.2027.” Myös Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualue puoltaa vastineessaan luvan määräaikaisuutta, jos AVI:n lupapäätös jää voimaan.

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että ysl:n 87 § todetaan myös seuraavaa: ”Se (lupa) voidaan kuitenkin määrätä olemaan voimassa määräajan ..... tai toiminnan haitallisten vaikutusten arvioinnin vaikeuteen liittyvä painava syy.”. Vesiensuojeluyhdistys muistuttaa myös, että ympäristönsuojelulain 89 §:ssä mainitaan muun muassa seuraavaa:

”Lupaviranomaisen on lisäksi valvontaviranomaisen, asianomaisen yleistä etua valvovan viranomaisen tai haitankärsijän taikka 186 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön aloitteesta muutettava lupaa, jos:

- 5) luvan muuttaminen on tarpeen luvan myöntämisen jälkeen laissa, valtioneuvoston asetuksessa tai Euroopan unionin säädöksessä annetun sitovan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan yksilöidyn vaatimuksen täyttämiseksi.”

Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan ympäristönsuojelulain 87 §:n ja 89 §:n nojalla voidaan tarkoittaa painavaa syytä, jonka perusteella lupapäätös voidaan määrätä olemaan voimassa määräajan. Viite: Vesienhoitolaki (1299/2004) ja sen uudistus, EU:n vesipuitedirektiivi (2000/60/EY) ja sen soveltamis päätös (Weser -tuomio, C-461/13).

Aluehallintoviraston lausunto Eurajoen vesiensuojeluyhdistyksen toimittamasta valituksen täydennyksestä mm. listan valitusta tukevista yksityishenkilöistä

AVI toteaa lausunnossaan seuraavaa: ”Tähän valitusasiaan sovellettavan hallintolainkäyttölain 24 §:n mukaan valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta.” ja ”Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan on epäselvää, ovatko nämä valitusta tukevat tahot, jotka on ilmoitettu valitusajan päättymisen jälkeen, muutoksenhakijoita valituksenalaisessa asiassa.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että se on asianmukaisesti ilmoittanut Vaasan hallinto-oikeudelle täydentävänsä valitustaan ja toimittanut hallinto-oikeudelle sovitun aikataulun mukaan täydennyksen.

Lista valitusta tukevista yksityishenkilöistä on laadittu asianmukaisesti. Vaadittujen perustietojen lisäksi valitusta tukevat tahot ovat myös lyhyesti kirjanneet, miten AVI:n ympäristölupapäätös koskee heidän etujaan. Myös tilan tai tontin rekisterinumero on kirjattu, jos tukijalla sellainen on.

Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan AVI:n lausunto loukkaa Suomen kansalaisten oikeuksia lausua mielipiteensä sekä demokraattisia oikeuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Yhdistys pyytää Vaasan hallinto-oikeutta olemaan huomioimatta AVI:n lausuntoa tältä osin.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastualueen vastineet Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä annettuihin valituksiin

1. Vastine Eurajoen ekologisen tilan luokittelusta

Kuten VARELY:n ympäristösuojeluyksikkö (jatkossa YSY) vastineessaan toteaa: ”Uusi arvio pintavesien ekologisesta tilasta julkaistiin elokuussa 2019, ja se perustuu vuosien 2012-2017 seuranta-aineistoihin.” ja ”Eurajoki on jaettu kahteen vesimuodostumaan, joiden molempien ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi.”

YSY esittää vastineessaan:

Eurajoen yläosan ekologinen tila on tyydyttävä. Biologiset muuttujat ovat hyvässä tilassa ja fysikaalis-kemiallinen tila (P) on hyvä.

Eurajoen alaosan ekologinen tila on tyydyttävä. Biologiset muuttujat ovat hyvässä tilassa, fysikaalis-kemiallinen tila (P) on hyvä.

Eurajoen suistossa Eurajoensalmessa sen ekologinen luokka on edelleen tyydyttävä. Biologinen tila on tyydyttävä (a-klorofyllipitoisuus), fysikaalis-kemiallinen tila on välttävä (kokonaistyyppi- ja fosforipitoisuus, näkösyvyys). Tämä siitä huolimatta, että hydrologismorfologinen tila on hyvä.

Vuosina 2018 – 2020 otetuissa vesinäytteissä Eurajoen yläosan vesimuodostuman keskimääräinen kokonaisfosforipitoisuus on luokiteltu erinomaiseksi ja alaosan hyväksi. Säskylän Pyhäjärven ekologinen luokka on tyydyttävä (alustava tieto), mutta Pyhäjärvestä tuleva vesi luokitellaan Eurajoessa savimaiden jokien luokittelukriteereillä.

YSY esittää, että keskeinen syy Eurajoen luokittelussa ekologisesti tyydyttäväksi johtuu joen hydro-morfologisesta tilasta.

Vastaselitys:

Edellä on kuvattu tilannetta, jossa valuma-alueen keskusjärvestä, joka on biologiselta ja fysikaalis-kemialliselta tilaltaan hyvä, purkautuu laskujokeen hyvälaatuista vettä. Tilanne on Suomessa varsin yleinen. Keskusjärven hyvälaatuinen vesi heijastuu varsinkin savimaiden jokien tai ainakin niiden yläosien luokitteluun. Tilannetta korostaa savimaiden jokien erilainen luokittelukriteeristö. Tämän seurauksena savimaiden jokien yläosien biologinen ja fysikaalis-kemiallinen tila on useimmiten hyvä. Tästä hyvä esimerkki on Eurajoen valuma-alueen keskusjärven Pyhäjärven veden laadun vaikutus joen biologisen ja fysikaalis-kemiallisen hyvään tilaan. Vastaava esimerkki samanlaisesta luokittelutilanteesta löytyy Kokemäenjoesta, joka saa alkunsa Pyhä- ja Näsijärvien laskuvesistä, jotka ovat luokiteltu ekologiselta tilaltaan hyväksi. Sen seurauksena myös Kokemäenjoen yläosa luokitellaan ekologiselta tilaltaan hyväksi, vaikka sen hydro-morfologista tilaa laskee esimerkiksi Melon voimalaitos.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että Eurajoen vesiekosysteemin kannalta oleellista on muutos, joka tapahtuu veden laadussa kun se purkautuu Kauttuan padosta Eurajokeen. Käytävissä olevien päästötarkkailujen, velvoitetarkkailujen ja jatkuvatoimisten mittareiden tulokset kertovat, miten jokiveden laatu heikkenee yläjuoksulta Eurajoen suistoon Eurajoensalmeen tultaessa. Puhdistamoiden jätevesien vaikutus veden laatuun näkyy selkeimmin verrattaessa Pyhäjärven luusuan tarkkailupisteen (Eura 12) mittausarvoja Kuurnamäen tarkkailupisteen (Eura 22) mittausarvoihin.

Tätä arviota tukee myös YSY:n lausunto, jätevesien purkupaikkavaihtoehtoja koskevasta selvityksestä ja lupien muuttamisesta. Huomionarvoista lausunnossa on myös toteamus: ”Keskimääräinen kokonaistyyppipitoisuus sen sijaan on automaattidatan perusteella yli 25 % suurempi kuin yksittäisissä vesinäytteissä samalla mittausjaksolla.” ”Automaattidatalla” tarkoitetaan Kuurnamäen jatkuvatoimista vesimittaria. Tämä vahvistaa Vesiensuojeluyhdistyksen epäilyjä siitä, että velvoitetarkkailumittausten tuloksiin saattaa vaikuttaa merkittävän paljon näytteenottoajankohta.

Vähävetisen joen ekologiset, biologiset ja fysikaalis-kemialliset tekijät heikkenevät 52 kilometrin matkalla joen yläjuoksulta sen suistoalueelle Eurajoensalmeen tultaessa. Suistoalueella näkyy kaikkien kuormitustekijöiden yhteisvaikutus. Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan Eurajoen ekologisesti hyvää tilaa ei saavuteta pelkästään keskittymällä joen hydro-morfologisen tilan parantamiseen, vaan on edelleen kiinnitettävä huomiota kuormitustekijöihin, jotka laskevat Kauttuan padolta lähtevän jokiveden biologisen ja fysikaalis-kemiallisen hyvän tilan biologisen tilan osalta tyydyttäväksi ja fysikaalis-kemiallisen tilan osalta välttäväksi tultaessa Eurajoensalmeen.

2. Vastine Eurajoen kemiallisesta tilasta

YSY:n vastineessa ja sen liitteissä puhdistamoiden haitallisten aineiden tutkimustuloksista käy selville kuinka moninainen määrä haitallisia aineita Eurajoessa kulkee. Vuoden 2019 kemiallisen tilan luokittelu Eurajoen ala- ja yläosassa on luokiteltu hyvää huonommaksi.

Vastaselitys:

Valituksessaan Vesiensuojeluyhdistys tuo esille Eurajoen veden haitallisten aineiden moniongelmaisuuuden. Erityisesti PBS (aikaisemmin PBA) ja muut haitalliset ja myrkylliset aineet (mm. lääkeainejäämät ja mikromuovit), joita JVP:n lähteistä jätevesistä on havaittu, herättävät huolta. YSY:n vastineessa yhdistys kiinnittää huomiota polybromattujen difenyylieetterien (PBDE) laatunormien ylittymiseen kaloissa. Yhdistyksen mielestä Eurajoen PBDE -pitoisuuksia pitäisi tutkia tarkemmin. Niitä käytettiin aiemmin mm. palonestoaineina, ja niiden käyttö on nykyisin eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kielletty, mutta yhdisteitä on edelleen monissa kuluttajatuotteissa, jotka on valmistettu ennen kieltojen voimaantuloa. Näistä yhdisteet voivat vapautua käytön ja hävittämisen aikana ympäristöön, josta ne kulkeutuvat kalaan ja muihin ravinnoksi käytettäviin eläimiin.

Yhdistys muistuttaa, että Eurajokeen virtaa vettä esimerkiksi suljetulta kaatopaikalta. Jokeen päätyy myös Länsi-Suomen Prosessivesi Oy:n öljyisten vesien käsittelylaitoksen lopputuotteita. Haitallisten aineiden vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia ei aina tiedetä. Tutkimatta on esimerkiksi, voivatko haitta-aineet olla esteenä vaelluskalojen kutunousulle Eurajokeen. Tilannetta mutkistavat luonnonolosuhteet, kuten sulfaattimailta huuhtoutuvat happamat valumavedet, joihin liukenee maaperästä haitallisia aineita. Nämä taas saattavat aiheuttaa kalakuolemia. Viimeiset dokumentoidut kalakuolemat Eurajoessa ovat marras-joulukuulta 2018.

3. Vastine Eurajoen vesimääristä alivirtaamakaudella

YSY:n vastineessa todetaan muun muassa:

”Jätevesivaikutusten kannalta olennaista on poikkeuksellisten tai pitkäkestoisten päästöjen riski varsinkin alivirtaamakausilla.”

”Puhdistettujen jätevesien osuus virtaamassa ja myös virtaamalisänä on merkittävä alivirtaamakaudella. Laimenemisolot ovat erityisen heikot etenkin VARELY/1000/2015 7/11 silloin, jos häiriöpäästö sattuu kuivaan aikaan. Kesän alivirtaamakaudet ovat myös ajanjaksoja, jolloin veden käyttötarve on suurin mm. kasteluvetenä ja virkistyskäytössä, jolloin mahdollisesta veden käyttökiellosta on merkittävää haittaa.”

Vastaselitys:

Juuri näihin yllä esitettyihin asioihin on Vesiensuojeluyhdistyksen kiinnittänyt valituksessaan huomiota. Yhdistys puoltaa YSY:n yllä esitettyjä päätelmiä. Yhdistys ei kuitenkaan ole samaa mieltä YSY:n esittämästä lausunnosta: ”Eurajokeen jätevetä johtavien puhdistamojen toimiessa tarkistettujen lupamääräysten mukaisesti, jokiveden keskimääräiset kokonaisfosforipitoisuudet eivät ylitä hyvän tilan ylärajaa puhdistettujen jätevesien vaikutuksesta.”

Yhdistys huomauttaa, että vastineessa käytetään keskiarvotietoja fosforipitoisuudesta. Jätevesien vaikutus voi olla merkittävä joen fysikaalis-kemialliseen tilaan esimerkiksi voimakkaassa alivirtaamatilanteessa. YSY:n vastineessa tuodaan esiin Apetit Ruoka Oy:n kesäaikainen ravinnekuormitustilanne, joka nostaa merkittävästi jokiveden kokonaisfosforipitoisuutta.

4. Vastine jätevedenpuhdistamoiden tilanteesta vuosina 2018-2020

YSY:n vastineessa kuvataan puhdistamoiden absoluuttisia fosfori- ja typpikuormituksia (kg/a) sekä niiden absoluuttisia vuosivirtaamia (m³/a) ja niistä laskettuja vuosikeskivirtaamia (m³/s).

Lisäksi vastineessa todetaan muun muassa:

”Yleisesti jätevedenpuhdistamoilla on ongelmia suurten sadevesimäärien tai suurten sulamisvesimäärien käsittelyssä (hule- ja vuotovedet).”

”Käytännössä siis kuormitus Apetit Ruoka Oy:n teollisuusjätevedenpuhdistamolla keskittyy tällä hetkellä kesäkuukausiin. Edellä esitetty on erityisesti havaittu elokuussa 2020 otetuista Eurajoen vesistönäytteistä, joissa fosfori- ja typpipitoisuuksien nousu Eurajoessa on ollut peräisin Apetit Ruoka Oy:n teollisuusjätevedenpuhdistamolta.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys huomauttaa, että vuosikeskiarvotietojen käyttäminen kuvattaessa puhdistamoiden ravinnekuormituksia ja virtaamatietoja, ei aina anna oikeaa kuvaa jokeen kohdistuvasta sen hetkisestä kuormituksesta. Eurajoen virtaamaolosuhteet vaihtelevat suuresti eri vuodenaikoina. Tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi myös Pyhäjärven säännöstely ja jokiveden otto kastelu-, juomaraaka- ja prosessivedeksi. Myös puhdistamoiden kuormituksessa on vuodenaikaiseroja. Pahimmat kuormitustilanteet syntyvät kesäaikaan. Tällainen on esimerkiksi Apetit Ruoka Oy:n kuormitustilanne nykyisin.

Myös vuoden 2020 aikana tapahtui puhdistamoiden häiriö- / poikkeustilanteita. Euran vesilaitoksella / JVP-Eura Oy:llä tapahtui jäteveden ylijuoksutus, jossa Vähä-Vaheen pumppaamosta johdettiin suoraan Eurajokeen talvitulvien aikana 10.2. ja 22.-23.2. 2020 ylikaatoputken kautta yhteensä 690 m³ viemäriverettä. Apetit Ruoka Oy toteutti kesän aikana massiivisen puskurialtaiden tyhjennyksen. Sen seurauksena havaittiin vesistönäytteenotoissa fosfori- ja typpipitoisuuden nousu tyhjennyksen aikana. Fosforin ja typen osalta pitoisuustasot ovat olleet suuret. Kokonaiskuormituksena typen osalta oli kuormitus suuri erityisesti kesä- ja heinäkuussa. Eurajoen vesistönäytteissä tarkkailupaikkojen 14 ja 16 välillä havaittiin elokuun näytteenotossa kokonaisfosfori- ja kokonaistyppipitoisuuksien kasvu siten, että pitoisuus fosforin osalta kaksinkertaistui ja typen osalta yli kaksinkertaistui.

Kyseiset poikkeustilanteet eivät ole tulleet yleiseen tietoon, koska valvova viranomaisena on ottanut hallintotavaksi olla julkisesti tiedottamatta niistä. Vesiensuojeluyhdistyksen sai tiedon tapahtumista pitkällisen selvitystyön tuloksena. Yhdistys onkin tehnyt hallintokanteen valvovan viranomaisen menettelytavasta (**Liite 2**).

Eurajoen kunnan ja Eurajoen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vastine

Eurajoen kunta puoltaa ELY-keskuksen valitusta lupamääräysten tarkentamisesta koskien velvoitetta laatia ympäristönsuojelulain 54 §:n mukainen selvitys lupaviranomaiselle lupa- ja tavoiterajojen tarkistamista varten.

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys puoltaa Eurajoen kunnan vastinetta. Vastineessa muun muassa todetaan, että ”Eurajoki soveltuu huonosti puhdistettujen jätevesien purkupaikaksi”. Tämä kuvaa hyvin Eurajoen

alaosan väestön tuntemuksia Eurajoen tilasta, sillä siellä parhaiten näkyy kaikki Eurajokeen kohdistuva kuormitus, niiden yhteisvaikutus ja jokiveden käyttö.

Apetit Ruoka Oy:n (31.12.2019 saakka ”Apetit Suomi Oy”) vastineet valituksiin ja lausuntoihin

1. Vastine asian tutkimatta jättämisestä Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry:n asiakumppaneiden osalta

Vastineessa todetaan seuraavaa:

”Apetit toteaa, että vesiensuojeluyhdistyksen asiakumppaneiden osallistumisilmoitukset eivät täytä hallintolainkäyttölain mukaiselta valitukselta edellytettäviä vaatimuksia ja ilmoitukset ovat tulleet myöhässä hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmän viimeinen jättöpäivä (määräpäivä) on ollut 13.1.2020. Asiakumppaneita koskevat nimilistat on toimitettu hallinto-oikeuteen 13.2.2020. Hallintolain 24 § mukaan valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan henkilö -ja osoitetiedot. Jotta nimilistoissa mainituilla henkilöillä olisi valitusoikeus, valittajien henkilötietojen olisi tullut olla hallinto-oikeudessa valitusmääräajan kuluessa.”

”Apetit vaatii, että valitusta koskevan määräajan ylittäneet ja muutenkin puutteelliset valitukset jätetään tutkimatta Eurajoen Vesiensuojeluyhdistys ry:n valitukseen yhtyneiden asiakumppanien osalta.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että se on asianmukaisesti ilmoittanut Vaasan hallinto-oikeudelle täydentävänsä valitustaan ja toimittanut hallinto-oikeudelle sovittun aikataulun mukaan (13.2.2020 mennessä) täydennyksen.

Lista valitusta tukevista yksityishenkilöistä on laadittu asianmukaisesti. Vaadittujen perustietojen lisäksi valitusta tukevat tahot ovat myös lyhyesti kirjanneet, miten AVI:n ympäristölupapäätös koskee heidän etujaan. Myös tilan tai tontin rekisterinumero on kirjattu, jos tukijalla sellainen on.

Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan täydennys on laadittu hallintolain 24 § mukaan. Apetitin vastine loukkaa Suomen kansalaisten oikeuksia lausua mielipiteensä sekä demokraattisia oikeuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Yhdistys pyytää Vaasan hallinto-oikeutta olemaan huomioimatta Apetitin vastinetta tältä osin.

2. Vastine asian käsittelyn laajuudesta muutoksenhakutuomioistuimessa ja vastine aluehallintoviraston päätöksessä /ympäristöluvan muuttamisesta

Vastineessa asian käsittelyn laajuudesta todetaan seuraavaa:

”Aluehallintovirasto on hyväksynyt 12.12.2019 antamassaan päätöksessä hakijan esittämän selvityksen ja muuttanut ympäristölupapäätöksen nro 16/2014/1 lupamääräyksen 1, 4.b sekä 32.”

”Apetit katsoo, että valittajien vaatimukset, jotka eivät liity lupaviranomaisen päätöksen mukaiseen jäteveden purkupaikan sijoitukseen sekä ympäristöluvan määräysten 1., 4.b ja 32 muuttamiseen, tulee jättää hallinto-oikeudessa tutkimatta.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys viittaa aiemmin antamaansa vastaselitykseen Etelä-Suomen aluehallintovirastolle (AVI:n tulkinta muista kuin SWECO Oy:n esittämistä purkupuuttavaihtoehdoista.)

Tiivistettynä ja samoin perustein kuin AVI:lle Vesiensuojeluyhdistyksen vastaselitys kuuluu:

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että AVI tulkitsee KHO:n vahvistamaa ympäristöluvan kohtaa jätevesien purkupuuttamisesta virheellisesti ja esitti valituksessaan vaihtoehtoja, joiden huomioimista edellyttävät Vesienhoitolaki (1299/2004) ja sen taustalla olevan EU:n vesipuitedirektiivi (2000/60/EY) ja sen soveltamispäätös (Weser -tuomio, C-461/13). Vesiensuojeluyhdistys esittää, että Vaasan hallinto-oikeus tutkii ainakin seuraavat purkupaikkavaihtoehdot.

- A) Puhdistamoiden jätevesien ohjaaminen siirtoviemäreitä pitkin eri purkupaikkoihin.*
  - B) Käärnummen ja Apetit Oy:n puhdistamoiden jätevesien ohjaaminen uutta siirtoviemärlinjaa pitkin Loimijokeen (Loimijoen suistoon).*
- (UVE) Säskylän ja Apetit Oy:n jätevedet johdetaan puhdistamattomina Huittisten jätevedenpuhdistamolle.*

Vastineessa aluehallintoviraston päätöksestä /ympäristöluvan muuttamisesta todetaan muun muassa seuraavaa:

”Apetit toteaa, että yhtiön on tullut tehdä hakemus ja selvitys jätevesien purkupaikkavaihtoehdoista, joka sisältää ”ainakin” jätevesien purkupaikan siirtämisen Kokemäenjokeen tai merialueelle Rauman edustalle. Väite siitä, että yhtiön hakemus ei olisi lupamääräysten mukainen, kun se on sisältänyt purkupaikkavaihtoehdona Eurajoen (ja Loimijoen), ei pidä paikkansa. Lupamääräyksen sanamuodon mukaan nykyinen purkupaikka ja mahdolliset muutkin paikat, kuin päätöksessä nimetyt, ovat voineet tulla kyseeseen.”

Vastaselitys:

AVI antoi 12.12. 2019 asiassa ympäristönsuojelulain mukaisen päätöksen, jossa se oli jättänyt käsittelemättä kaikki muut kuin SWECO:n esittämät purkupaikkavaihtoehdot. Lausunnossaan AVI toistaa menettelytapansa. Se perustelee tulkintaansa Korkeimman hallinto-oikeuden vahvistamalla JVP-Eura Oy:n ympäristölupapäätöksen kohdalla:

”Luvan haltijan tulee toimittaa Etelä-Suomen aluehallintovirastolle yksin tai yhdessä Säskylän kunnan ja/tai JVP-Eura Oy:n kanssa 31.12.2017 mennessä selvitys jätevesien purkupaikkavaihtoehdoista sekä hakemus ympäristöluvan muuttamiseksi purkupaikan osalta. Selvityksessä tulee käsitellä **ainakin seuraavat** purkupaikkavaihtoehdot: Jätevesien **purkupaikan siirtäminen Kokemäenjokeen tai merialueelle Rauman edustalle**. Ympäristöluvan muutoshakemuksen tulee koskea yhtä esitettävää purkupaikkavaihtoehtoa. Muutoshakemuksen tulee sisältää ympäristönsuojeluasetuksen 8–12 §:ssä mainitut selvitykset soveltuvin osin.”

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys toistaa valituksessaan esittämänsä:

”Etelä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksessään pidättäytynyt käsittelemään pelkästään Sweco Oy:n JVP - purkupuuttamisessa esittämät vaihtoehdot VE0, VE1, VE2 ja VE3. AVI on jättänyt huomioimatta Vesiensuojeluyhdistyksen mielipiteessään 24.01.2019 esittämät muut purkupuuttavaihtoehdot. Yhdistys katsoo, että tämä menettelytapa rikkoo Vesienhoitolain

(1299/2004) ja sen taustalla olevan EU:n vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) periaatetta vesistön hyvän tilan saavuttamisesta

Apetitin vastineen perusteella Vesiensuojeluyhdistys tulkitsee, että muitakin vaihtoehtoja kuin SWECO:n esittämiä V0 – V3 vaihtoehtoja oltaisiin voitu selvityksessä käsitellä. (”Lupamääräyksen sanamuodon mukaan nykyinen purkupaikka ja mahdolliset muutkin paikat, kuin päätöksessä nimetyt, ovat voineet tulla kyseeseen.”). Yhdistys puoltaa tätä näkemystä.

3. Vastine vesimuodostuman tilatavoitteesta

Vastineessa todetaan seuraavaa:

”Apetit toteaa, että ilman hydromorfologisia vesien tilaa heikentäviä tekijöitä Eurajoen ylä- ja alaosan ekologinen tila olisi tyydyttävää parempi eli vähintään hyvällä tavoitetasolla.”

Jatkossa Apetit viittaa asiassa aluehallintoviraston ratkaisun perusteluihin.

Vastaselitys:

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueen vastineessa Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä annettuihin valituksiin koskien Eurajoen tilatavoitteita asiaa selvitetään laajasti.

Kuten VARELY:n ympäristösuojeluyksikkö (jatkossa YSY) vastineessaan toteaa: ”Uusi arvio pintavesien ekologisesta tilasta julkaistiin elokuussa 2019, ja se perustuu vuosien 2012-2017 seuranta-aineistoihin.” ja ”Eurajoki on jaettu kahteen vesimuodostumaan, joiden molempien ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi.”

YSY esittää vastineessaan:

Eurajoen yläosan ekologinen tila on tyydyttävä. Biologiset muuttujat ovat hyvässä tilassa ja fysikaalis-kemiallinen tila (P) on hyvä.

Eurajoen alaosan ekologinen tila on tyydyttävä. Biologiset muuttujat ovat hyvässä tilassa, fysikaalis-kemiallinen tila (P) on hyvä.

Eurajoen suistossa Eurajoensalmessa sen ekologinen luokka on edelleen tyydyttävä. Biologinen tila on tyydyttävä (a-klorofyllipitoisuus), fysikaalis-kemiallinen tila on välttävä (kokonaistyyppi- ja fosforipitoisuus, näkösyvyys). Tämä siitä huolimatta, että hydrologismorfologinen tila on hyvä.

Vuosina 2018 – 2020 otetuissa vesinäytteissä Eurajoen yläosan vesimuodostuman keskimääräinen kokonaisfosforipitoisuus on luokiteltu erinomaiseksi ja alaosan hyväksi. Säkylän Pyhäjärven ekologinen luokka on tyydyttävä (=alustava luokittelu / aikaisemmin → hyvä tila), mutta Pyhäjärvestä tuleva vesi luokitellaan Eurajoessa savimaiden jokien luokittelukriteereillä.

YSY kuten Apetitkin esittää, että keskeinen syy Eurajoen luokittelussa ekologisesti tyydyttäväksi johtuu joen hydro-morfologisesta tilasta.

Vastaselitys:

Edellä on kuvattu tilannetta, jossa valuma-alueen keskusjärvestä, joka on biologiselta ja fysikaalis-kemialliselta tilaltaan hyvä, purkautuu laskujokeen hyvälaatuista vettä. Tilanne on Suomessa varsin

yleinen. Keskusjärven hyvälaatuinen vesi heijastuu varsinkin savimaiden jokien tai ainakin niiden yläosien luokitteluun. Tilannetta korostaa savimaiden jokien erilainen luokittelukriteeristö. Tämän seurauksena savimaiden jokien yläosien biologinen ja fysikaalis-kemiallinen tila on useimmiten hyvä. Tästä hyvä esimerkki on Eurajoen valuma-alueen keskusjärven Pyhäjärven veden laadun vaikutus joen biologisen ja fysikaalis-kemiallisen hyvään tilaan. Vastaava esimerkki samanlaisesta luokittelutilanteesta löytyy Kokemäenjoesta, joka saa alkunsa Pyhä- ja Näsijärvien laskuvesistä, jotka ovat luokiteltu ekologiselta tilaltaan hyväksi. Sen seurauksena myös Kokemäenjoen ylin osa luokitellaan ekologiselta tilaltaan hyväksi, vaikka sen hydro-morfologista tilaa laskee esimerkiksi Melon voimalaitos.

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että Eurajoen vesiekosysteemin kannalta oleellista on muutos, joka tapahtuu veden laadussa kun se purkautuu Kauttuan padosta Eurajokeen. Käytettävissä olevien päästötarkkailujen, velvoitetarkkailujen ja jatkuvatoimisten mittareiden tulokset kertovat, miten jokiveden laatu heikkenee yläjuoksulta Eurajoen suistoon Eurajoensalmeen tultaessa. Puhdistamoiden jätevesien vaikutus veden laatuun näkyy selkeimmin verrattaessa Pyhäjärven luusuan tarkkailupisteen (Eura 12) mittausarvoja Kuurnamäen tarkkailupisteen (Eura 22) mittausarvoihin.

Tätä Vesiensuojeluyhdistyksen havaintoa tukee myös YSY:n lausunto, jätevesien purkupaikkavaihtoehtoja koskevasta selvityksestä ja lupien muuttamisesta. Huomionarvoista lausunnossa on myös toteamus: ”Keskimääräinen kokonaistyyppipitoisuus sen sijaan on automaattidatan perusteella yli 25 % suurempi kuin yksittäisissä vesinäytteissä samalla mittausjaksolla.” ”Automaattidatalla” tarkoitetaan Kuurnamäen jatkuvatoimista vesimittaria. Tämä vahvistaa Vesiensuojeluyhdistyksen epäilyjä siitä, että velvoitetarkkailumittausten tuloksiin saattaa vaikuttaa merkittävän paljon näytteenottoajankohta.

Vähävetisen joen ekologiset, biologiset ja fysikaalis-kemialliset tekijät heikkenevät 52 kilometrin matkalla joen yläjuoksulta sen suistoalueelle Eurajoensalmeen tultaessa. Suistoalueella näkyy kaikkien kuormitustekijöiden yhteisvaikutus. Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan Eurajoen ekologisesti hyvää tilaa ei saavuteta pelkästään keskittymällä joen hydro-morfologisen tilan parantamiseen, vaan on edelleen kiinnitettävä huomiota kuormitustekijöihin, jotka laskevat Kauttuan padolta lähtevän jokiveden biologisen ja fysikaalis-kemiallisen hyvän tilan biologisen tilan osalta tyydyttäväksi ja fysikaalis-kemiallisen tilan osalta välttäväksi tultaessa Eurajoensalmeen. Kuten edellä on todettu, puhdistamoiden osuus Eurajoen ekologisen tilan heikkenemiseen näkyy selkeimmin joen yläjuoksulla Pyhäjärven luusuan tarkkailupisteen (Eura 12) ja Kuurnamäen tarkkailupisteen (Eura 22) välisellä vesialueella.

4. Vastine vesien käsittelyn tehostamisesta

Vastineessan Apetit toteaa muun muassa seuraavaa:

”Vuonna 2016 Apetitin jätevedenpuhdistamon vesistökuormituksen vuotuinen osuus Eurajoen kokonaisfosforin osalta oli noin 2,4 % ja -typen osalta noin 1,3 %. Purkupaikan siirtämisellä Eurajoen ulkopuolelle olisi ainoastaan marginaalinen vaikutus Eurajoen fosforin ja typen kokonaiskuormitukseen.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että Apetit käyttää vastineessaan vesistökuormituksen (P ja N) osalta vuotuisia kokonaiskuormitusosuuksia, jotka kuvaavat huonosti kuolloistakin kuormitustilannetta Eurajoessa. Vesiensuojeluyhdistys esittää kuitenkin vertailukohteeksi seuraavia tietoja:

Huittisten Puhdistamo Oy:n osuus Kokemäejoen typpikuormasta vuonna 2019 oli 0,57% ja fosforikuormasta oli 0,67 % (Lähde: Huittisten Puhdistamo Oy:n vuosiyhteenveto 2019)

Jokiekosysteemien kannalta oleellista on, että Huittisissa puhdistetut jätevedet liukenevat huomattavan suureen vesimassaan verrattuna Apetitin jätevesiin Eurajoessa. Puhdistamoiden pienet kuormitusosuudet kertovat ennen muuta muiden kuormitustekijöiden suuresta osuudesta jokien ravinteiden kokonaiskuormituksessa. Merkille pantavaa oli kuitenkin, että Apetit typpikuorma oli yli 2 -kertainen ja fosforikuorma yli 3,5 -kertainen verrattuna Huittisten Puhdistamo Oy:n kuormitusosuuksiin. Puhuttaessa vesistön ravinnekuormituksesta yhdistyksen kanta on, että silloin tulee tarkastella jokiveden ravinnepitoisuuksia ja niiden vaikutuksia vesiekosysteemiin. Näitä tietoja vastineen kohdasta ei löydy.

Vastineessan Apetit toteaa edelleen seuraavaa:

”Apetit toteaa, että laitoksen toiminnan ympäristöluvassa on huomioitu haitallisten ja vaarallisten aineiden pitoisuudet vesistöön johdettavissa vesissä ja määrätty niiden tarkkailusta.”

”Apetit toteaa, että vesistöön johdettava jätevesi ei aiheuta terveydellistä vaaraa tai haittaa.”

Vastaselitys:

Selityksessään Vesiensuojeluyhdistys viittaa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueen (YSY) vastineeseen käsiteltävästä asiasta. Vastineessa ja sen liitteissä puhdistamoiden haitallisten aineiden tutkimustuloksista käy selville kuinka moninainen määrä haitallisia aineita Eurajoessa virtaa. Vuoden 2019 kemiallisen tilan luokittelussa Eurajoen ala- ja yläosassa on luokiteltu hyvää huonommaksi.

Valituksessaan Vesiensuojeluyhdistys tuo esille Eurajoen veden haitallisten aineiden moniongelmaisuuksien. Erityisesti PBS (aikaisemmin PBA) ja muut haitalliset ja myrkylliset aineet (mm. lääkeainejäämät ja mikromuovit), joita JVP:n lähtevistä jätevesistä on havaittu, herättävät huolta. YSY:n vastineessa yhdistys kiinnittää huomiota polybromattujen difenyylietterien (PBDE) laatu normien ylittymiseen kaloissa. Yhdistyksen mielestä Eurajoen PBDE -pitoisuuksia pitäisi tutkia tarkemmin. Niitä käytettiin aiemmin mm. palonestoaineina, ja niiden käyttö on nykyisin eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kielletty, mutta yhdisteitä on edelleen monissa kuluttajatuotteissa, jotka on valmistettu ennen kieltojen voimaantuloa. Näistä yhdisteet voivat vapautua käytön ja hävittämisen aikana ympäristöön, josta ne kulkeutuvat kalaan ja muihin ravinnoksi käytettäviin eläimiin.

Yhdistys muistuttaa, että Eurajokeen virtaa vettä esimerkiksi suljetuilta kaatopaikoilta. Jokeen päätyy myös Länsi-Suomen Prosessivesi Oy:n öljyisten vesien käsittelylaitoksen lopputuotteita. Haitallisten aineiden vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia ei aina tiedetä. Tutkimatta on esimerkiksi, voivatko haitta-aineet olla esteenä vaelluskalojen kutunousulle Eurajokeen. Tilannetta mutkistavat luonnonolosuhteet, kuten sulfaattimailta huuhtoutuvat happamat valumavedet, joihin liukenee maaperästä haitallisia aineita. Nämä taas saattavat aiheuttaa kalakuolemia. Viimeiset dokumentoidut kalakuolemat Eurajoessa ovat marras-joulukuulta 2018.

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että JVP:n osuus vastaselityksessä korostuu tutkittaessa Eurajoen haitallisia aineita. On kuitenkin huomioitava, että yksi tärkeä syy tähän on, että JVP:n haitta-aineita on tutkittu näistä kolmesta puhdistamosta tarkimmin. Haitallisille ja myrkyllisille aineille on ominaista, että ne yleensä hajoavat hitaasti ja vaikuttavat vesiekosysteemissä pitkään. Useille aineista on tyypillistä, että niiden yhteisvaikutukset vesieliöstölle ovat haitallisia. Koska haitallisia

aineita pääsee monista pistekuormituslähteestä, myös Apetitin puhdistamolta, ei Apetit voi Vesiensuojeluyhdistyksen kannan mukaan vetäytyä Eurajoen haitta-ainekuormitusvastuusta.

Vastineessan Apetit toteaa seuraavaa:

”Apetit on eri mieltä ELY-keskuksen kanssa ulkopuolisen kuormituksen merkityksestä tämän asian käsittelyssä. Apetitin jätevesipäästöjen suhteellisella osuudella (vähäisyydellä) kokonaiskuormituksesta tulee olla viranomaisen päätöksenteossa olennainen ja ratkaiseva merkitys, kun harkitaan yhtiöön kohdistuvia vesiensuojeluun liittyviä toimenpiteitä ja tässä tapauksessa purkuputken soveltuvaa sijoituspaikkaa.”

Vastaselitys:

Edellä oleva toteamus liittyy ELY-keskuksen (YSY) vastineeseen, jossa todetaan, että jos ulkopuolisia teollisuuskuormittajia tulee lisää, puhdistamon lisäkuormitukseen tulee varautua. Vesiensuojeluyhdistys puoltaa tältä osin YSY:n vastinetta ja toteaa, että Apetit Ruoka Oy on itse julkisesti tiedottanut halustaan kasvattaa markkinaosuuksiaan ulkomailla, erityisesti Ruotsissa. Yhdistyksen käsityksen mukaan tämän on pakko nostaa yrityksen tuotantokapasiteettia ja sitä kautta myös puhdistamon jätevesikuormaa.

Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan Säkylän alueen vireän elinkeinoelämän ja erityisesti teollisuuden kasvun myötä, pidättäytyminen nykyiseen siirtolinjaan ja purkupaikkaan Eurajoessa, muodostaa alueen elinkeinoelämän kasvulle pullonkaulatilanteen. Tiukkeneva ympäristölainsäädäntö ja lupaehdot sekä vähävetinen ja moniongelmainen Eurajoki, eivät mahdollista kasvavaa jätevesikuormaa Eurajokeen. Tästäkin syystä on tarpeellista ottaa selvitetäväksi Vesiensuojeluyhdistyksen esittämät vaihtoehtoiset siirtoputkilinja ja purkupaikka.

Yhdistys muistuttaa vielä, että Apetitin vastineessa ympäristöjärjestöille se toteaa seuraavaa: ”Lisäksi Apetit Oyj yhtyy ympäristöjärjestöjen toteamukseen, jonka mukaan lupaviranomainen on katsonut, että vain puhdistamojen tulokuorman olennainen lisääminen saattaisi edellyttää ympäristöluvan muuttamista.”

Vastineessan Apetit toteaa edelleen seuraavaa:

”ELY-keskuksen mukaan erityisesti häiriötilanteet puhdistamoilla ovat olleet vaikuttamassa joen ekologisen tilan vaarantumiseen. Viranomaisen mukaan puhdistamoilta tulevat kuormitukset korostuvat entisestään alivirtaamakausilla. Apetit toteaa, että yhtiö on kiinnittänyt viime vuosina merkittävästi huomiota puhdistamon häiriötilojen eliminointiin sekä alivirtaamakauden (kesäaika) ravinnekuormituksen vähentämiseen. Yhtiö tulee vähentämään jatkossa entisestään päästöjen ravinnekuormitusta sekä kiinnittämään huomiota alivirtaamakauden oloihin ja häiriötilojen ennaltaehkäisyyn.”

Vastaselitys:

Vuoden 2011 katastrofaalisen häiriötilanteen jälkeen Apetit oli välttämätöntä kiinnittää huomiota puskurialtaidensa tyhjennykseen. Tyhjennys on Eurajoen kuormituksen kannalta erityisen ongelmallista, siinä Apetit Ruoka Oy:n teollisuusjätevedenpuhdistamon kuormitus keskittyy tällä hetkellä kesäkuukausiin, jolloin joen ekosysteemi on häiriöherkimmillään useiden muiden kuormitustekijöiden ja luonnonolosuhteiden (mm. virtaama) takia.

Kesällä 2020 Apetit Ruoka Oy toteutti massiivisen puskurialtaiden tyhjennyksen. Sen seurauksena havaittiin vesistönäytteenotoissa fosfori- ja typpipitoisuuden nousu tyhjennyksen aikana. Fosforin ja

typen osalta pitoisuustasot ovat olleet suuret. Kokonaiskuormituksena typen osalta oli kuormitus suuri erityisesti kesä- ja heinäkuussa. Eurajoen vesistönäytteissä tarkkailupaikkojen 14 ja 16 välillä havaittiin elokuun näytteenotossa kokonaisfosfori- ja kokonaistypipitoisuuksien kasvu siten, että pitoisuus fosforin osalta kaksinkertaistui ja typen osalta yli kaksinkertaistui.

Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan Apetitin toimintaa ei voida kuvata sanoilla ”Apetit toteaa, että yhtiö on kiinnittänyt viime vuosina merkittävästi huomiota puhdistamon häiriötilojen eliminointiin sekä alivirtaamakauden (kesäaika) ravinnekuormituksen vähentämiseen.” Tähän viittaa myös valvovan viranomaisen käynnistämä uusi hanke puhdistamon toiminnan tehostamiseksi.

Edellä kuvattu poikkeustilanne ei tullut yleiseen tietoon, koska valvova viranomainen on ottanut hallintotavaksi olla julkisesti tiedottamatta tämän kaltaisista poikkeustilanteista. Vesiensuojeluyhdistyksen sai tiedon tapahtumista pitkällisen selvitystyön tuloksena. Yhdistys onkin tehnyt hallintokanteen valvovan viranomaisen menettelytavasta (**Liite 2**).

Lainaus Apetitin vastineesta

”Taulukon yhteenvetotekstissä todetaan, että pitoisuuksien perusteella Eurajoen vesi ei ole ollut laadultaan merkittävästi erilaista, kun sinne ei ajettu Apetitin vesiä ollenkaan. Fosforipitoisuudessa on yksi vähäinen piikki (4.8.2020) jolloin pitoisuus on ollut yli 70 ug/l.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistyksen kanta on, että taulukkovertailuun olisi pitänyt ehdottomasti liittää Eurajoen luusuan (Eura 12) tarkkailupisteen vastaavat ravinnepitoisuustiedot. Tarkkailupisteiden 12 ja 16 taulukkoarvojen vertailu antaisi todellista tietoa Apetitin ja Säskylän puhdistamoiden kuormitusvaikutuksesta jokeen, sillä tarkkailupisteessä 12 vesi on vielä hyvälaatuista Pyhäjärven vettä, johon puhdistamoiden jätevedet eivät ole vaikuttaneet. Yhdistys huomauttaa lisäksi, että kahden perättäisen vuoden vertailu ei anna tilastollista vertailukelpoisuutta Apetitin väitteelle. Ravinnekuormitukseen liittyy suuri määrä ajallisia ja paikallisia tekijöitä, joiden yhteisvaikutuksena ravinnekuormitus jokeen ilmenee.

Apetitin mainitsemasta fosforipitoisuuden ”vähäisestä piikistä 4.8.2020” yhdistys lausui jo edellä (**Liite 2**).

5. Vastine Etelä-Suomen aluehallintoviraston 10.9.2020 päivättyyn lausuntoon

Apetit toteaa vastineessaan:

”Apetit yhtyy aluehallintoviraston näkemykseen, jonka mukaan asiassa ei ole edellä mainitun lainkohdan tarkoittamaa painavaa syytä, jonka perusteella lupapäätös olisi voitu määrätä olemaan voimassa määräajan.”

Vastaselitys:

Vastaselityksessä viitataan ympäristönsuojelulain 87 §:ää.

Valituksessaan Vesiensuojeluyhdistys esittää, että ”Jos AVI:n päätös jää voimaan, Vesiensuojeluyhdistys esittää muutettavaksi sen voimassaoloa määräaikaiseksi seuraavalla tavalla: Purkuputkien siirtoa pois Eurajoesta tulee arvioida uudelleen 1.1.2027.”

Myös Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue puoltaa vastineessaan luvan määräaikaista, jos AVI:n lupapäätös jää voimaan.

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että ysl:n 87 § todetaan myös seuraavaa: ”Se (lupa) voidaan kuitenkin määrätä olemaan voimassa määräajan ..... tai *toiminnan haitallisten vaikutusten arvioinnin vaikeuteen liittyvä painava syy*.” Vesiensuojeluyhdistys muistuttaa myös, että ympäristönsuojelulain 89 §:ssä mainitaan muun muassa seuraavaa:

”Lupaviranomaisen on lisäksi valvontaviranomaisen, asianomaisen yleistä etua valvovan viranomaisen tai haitankärsijän taikka 186 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön aloitteesta muutettava lupaa, jos:

- 5) ”luvan muuttaminen on tarpeen luvan myöntämisen jälkeen laissa, valtioneuvoston asetuksessa tai Euroopan unionin säädöksessä annetun sitovan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan yksilöidyn vaatimuksen täyttämiseksi.”

Vesiensuojeluyhdistyksen näkemyksen mukaan ympäristönsuojelulain 87 §:n ja 89 §:n nojalla voidaan tarkoitaa painavaa syytä, jonka perusteella lupapäätös voidaan määrätä olemaan voimassa määräajan. Viite: Vesienhoitolaki (1299/2004) ja sen uudistus, EU:n vesipuitteidirektiivi (2000/60/EY) ja sen soveltamispäätös (Weser -tuomio, C-461/13).

6. *Vastine Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualueen vastineeseen hallinto-oikeuteen (11.9.2020) ja lausuntoihin aluehallintovirastolle (15.2. ja 25.6.2019)*

Apetit toteaa vastineessaan muun muassa seuraavaa:

”Lähtökohtaisesti tulee huomata, että ELY-keskus ja Säkylän kunta ovat tyytyneet aluehallintoviraston päätökseen eivätkä ole katsoneet tarpeelliseksi valittaa lupaviranomaisen päätöksestä.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys toteaa että Apetitin vastineesta lainattu tekstikohta koskee Apetit Oy:n omaa ympäristölupaa. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (YSY) on valittanut AVI:n JVP-Eura Oy:tä koskevasta lupapäätöksestä. Yhdistys haluaa muistuttaa siitä, koska se osoittaa Eurajokeen liittyvien lupamääräysten ongelmallisuuden. Haasteena on myös, että puhdistamoiden lupamääräysten tulisi olla yhdenvertaisia.

Vesiensuojeluyhdistys on jo edellä kommentoinut VARELY:n YS -yksikön (YSY) vastinetta ja lausuntoja, eikä siksi toista niitä tässä. Yhdistys kuitenkin ihmettelee Apetitin ratkaisua ottaa vastineeseensa mukaan Satakunna Kansan laatima ja sopivaan aikaan ilmestynyt artikkeli, jossa sotkeutuvat toisiinsa YSY:n viralliset kannanotot ja erikoistutkija Helmisen henkilökohtaiset mielipiteet.

7. *Vastine Varsinais-Suomen ELY-keskus (kalatalouspalvelut) lausuntoon*

Apetit toteaa vastineessaan muun muassa seuraavaa:

”Apetit yhtyy kalatalousviranomaisen näkemyksiin ja viittaa vastauksenaan viranomaisen lausunnon perusteluihin siltä osin, kun valittajat (mm. Eurajoen vesienhoitoyhdistys, kalastuskunnat ja osakaskunnat) ovat perustelleet vaatimuksiaan virtavesi-, kalastus- ja kalatalousasioilla.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että VARELY:n kalatalospalvelut ei lausunnossaan varsinaisesti puutu ”virtavesi-, kalastus- ja kalatalousasioihin”. Kalatalousyksikkö toteaa, että siirtoviemäri poistaisi kaikki puhdistamojätevesiperäiseen liittyvät ongelmat Eurajoesta. Kalatalouspalvelut-yksikkö tyytyy lausunnossaan pitämään parhaana vaihtoehtona säilyttää puhdistamojen jätevesien purkupaikka toistaiseksi Eurajoessa. Yhdistyksen näkemyksen mukaan Eurajoen vaelluskalojen kannalta tämä ei tulevaisuudessa ole paras mahdollinen vaihtoehto.

8. Vastine Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry:lle

Apetit toteaa vastineessaan muun muassa seuraavaa:

”Eurajoen vesiensuojeluyhdistys viittaa kirjelmässään puhdistamoiden **ekologiselle tilalle** aiheuttamaan yhteisvaikutukseen. Apetit puolestaan viittaa aluehallintoviraston ratkaisun perusteluihin, joiden mukaan Eurajoen ylä- ja alaosa ovat fysikaaliskemiallisten ja biologisten muuttujien perusteella hyvässä tai erinomaisessa tilassa.

”Vesiensuojeluyhdistys on todennut, että aluehallintovirasto on menetellyt virheellisesti jättäessään käsittelemättä lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyt **sijoituspaikevaihtoehdot**”

”Apetit toteaa, että ELY-keskus ei ole kala-asioita valvovana viranomaisena esittänyt missään vaiheessa, että jätevesipäästöt vaikuttaisivat negatiivisesti **Eurajoen kalakantoihin.**”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys toteaa vastanneensa jo edellä yllä mainittuihin asioihin, eikä pidä tarpeellisena toistaa niitä uudelleen.

Apetit toteaa vastineessaan lisäksi:

”Apetit toteaa, että Eurajokea ei voi pitää vesiensuojeluyhdistyksen esittämällä tavalla vaelluskalajokena.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että koko Eurajoen vesistöalue on luokiteltu vaelluskalajoeksi (VARELY Kalatalouspalvelut). Luokittelu perustuu kalastuslainsäädäntöön. Eurajoessa esiintyy sekä istutettuja että luontaisesti lisääntyviä vaelluskalakantoja.

Apetit:

”Apetit toteaa, että jätevesipuhdistamon lämpökuormituksella ei ole merkitystä sijoituspaikkaa harkitessa eikä muutenkaan olennaista vaikututusta vesien tilaan.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys esittää esimerkkilaskelman:

Eurajoen lämpötila ennen purkupaikkaa on 24 astetta ja JVP-Eura Oy:ltä tulee 30 asteista puhdistettua jätevettä alivirtaamatilanteessa 5,4%. ($24 \times 94,6 \% + 30 \times 5,4 \% = 24,3$ astetta). Esimerkkilaskelmassa Eurajoen lämpötila nousee JVP-Eura Oy:n purkupaikan jälkeen noin 2,5 astetta. Tietojemme mukaan 26,5 asteen veden lämpötila on lähes kaikille kalalajeille letaali.

Jokiveden lämpökuorman vaikutuksissa kaloihin ja muihin vesieliöihin on huomioitava Eurajoen muut lämpökuormittajat, joita on useita, mukaan lukien Apetitin puhdistamo. Lisäksi on huomioitava muun muassa kalojen lisääntynyt hapenkulutus ja veden happipitoisuus, joka edellä kuvatuissa tilanteissa on alhainen. Kaikki yhteisvaikutustekijät huomioiden annetussa esimerkissä JVP:n lämpökuormaa voidaan pitää erittäin merkittävänä, jota puhdistamoiden yhteisvaikutus vielä lisää. Kalapopulaation kannalta tällaisia päiviä, jolloin kuolleisuus kasvaa merkittävästi, ei tarvitse olla kuin yksi vuodessa, sillä sen vaikutukset populaatioon ovat pitkävaikutteiset.

Apetit:

”Apetit toteaa, että siirtoviemäriin kunnostusasia ei liity nyt käsiteltävissä olevaan asiaan ja se tulee jättää näin ollen tutkimatta.”

Vastaselitys:

Vesiensuojeluyhdistys toteaa, että Säkylän siirtoviemäriin kunto ja kunnostus on oleellinen osa käsiteltävän asian taustaa. Apetit ja muut puhdistamot ovat vedonneet pitkien siirtoviemäreiden aiheuttamiin ongelmiin ja niiden käyttö- ja investointikustannuksiin. On syytä muistaa, että Pyhäjärvisuodalla on jo nyt pitkiä siirtoviemäreitä, joista Säkylästä tuleva aiheutta tulevaisuudessa eniten korjauskustannuksia ja ympäristövaikutuksia.

Yhteenvedo:

Vesiensuojeluyhdistys viittaa edellä esittämiinsä vastaselityksiin. Niihin, valitukseensa sen täydennykseen ja mielipiteeseensä purkupaikkaselvityksistä vedoten yhdistys esittää, että Vaasan hallinto-oikeus kumoaa aluehallintoviraston päätöksen nro 490/2019 ja palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Eurassa 5. tammikuuta 2021

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry hallituksen puolesta

Seppo Varjonen
puheenjohtaja

Jari Lainio
varapuheenjohtaja

Yhteystiedot:

Seppo Varjonen
Karvarinkuja 7
27400 Kiukainen
p. 050 5607357
sevarjo@saunalahti.fi
www.evsy.fi